

פרוטוקול ישיבת תת הועדה להשאלה בין-ספרייתית שהתקיימה ב-

5.7.16

בספרייה המרכזית ע"ש סוראסקי, אוניברסיטת תל-אביב

השתתפו: ד"ר לין פורת יו"ר (חיפה), דבורה שמידוב (ב"א), אלונה צדיק (ב"ג), גילה עמנואל (העברית - רוח וחברה), מרים שוימר (העברית - חקלאות), טניה מארשק (חינוך), אירנה שוורצמן (העברית - רפואה) זמירה ראובני ועידן פרץ (הספרייה הלאומית), אורלי ניסן-שלם ועירית זאוברמן (האוניברסיטה הפתוחה), אסתי בן צבי, סימונה קליין, ואולגה חבוב (הטכניון), איריס גרונפלד ודפנה אהרונהיים-עמר (ת"א - המרכזית), אנית שוחט ומיה שולגה (ת"א - חברה וניהול), מירב מורטנפלד-קלס, רונה טרנבליט ושני כהן (ת"א - רפואה), נטלי מלניק ואלון וקס (ת"א - מדעים) וחנה ליאשקביץ (ת"א - משפטים).

הרצאה: "האם ספרנים חייבים להנגיש לכל פונה כל מידע ללא הגבלה?" איריס גרונפלד, אחראית על שרותי השאלה בין ספרייתית, הספרייה המרכזית ע"ש סוראסקי, אוניברסיטת תל-אביב. הקוד האתי של ספרני ישראל נכתב לפני שנים רבות ולא רבים הספרנים המכירים אותו או מבינים את חובותיהם המקצועיות, כפי שהן משתקפות מהקוד. יש ללמד ולהפיץ את הקוד ועוד יותר מזה, חשוב לפתוח אותו לדיון חדש. התקופה שונה, הדילמות מורכבות ולספרנים אין תשובות והנחיות בקוד, כפי שראוי היה שיהיה.

- בקוד האתי של ספרני ישראל, חסרות הנחיות לגבי התנהגות ראוייה במצבים מיוחדים - כגון מצב בו הפניה לבקשת מידע נראית לנו מסכנת חיי אדם, פוגעת בזכות טבעית או פוגעת בזכות יסוד כבוד האדם וחירותו.
- נגזרת של אי הבהירות בקוד האתי, מביאה ספרנים לחשוב שיש חשיבות גבוהה ביותר להכניס לאוסף מכל הבא ליד. מוצע שיש לבחון השקפה זו ולפרט כלי מיון הזמינים לספרנים כדי להדגיש את חשיבות איכות המידע באוסף ושמירתו. דרך אחת אפשרית, היא לציין זאת במדיניות פיתוח האוסף.
- חשוב שהספרנים יכירו את הקוד האתי המקצועי שלהם וחשוב שיבינו את המסגרת הערכית בתוכה הם פועלים. יש להבין, לדוגמה, שזכויות שונות אשר הספרן מחויב להן מתוך שייכות למקצוע, הן חלק ממסגרת הערכים והחוקים של החברה הדמוקרטית בה אנו חיים. בהינתן קונפליקט, יש לזכור כי לא כל "זכות" מכתובה פעולה או אי-פעולה.

דיווח של לין מכנס INTERLEND 2016 באנגליה

- **מגמות עולמיות** כמו COLLECTIVE COLLECTIONS I SHARED PRINT כמו GOOGLE BOOKS
- ספריות אקדמיות משנות את ייעודן, וחלקן דומות לחנויות וגלריות עם בתי קפה ואווירה של קניות. הפעילויות השונות בספריות שלפעמים באות על חשבון פיתוח האוסף.
- **מאגר התזות הבריטיות ETHOS** מכיל מעל 430,000 תזות בטקסט מלא. תהליך הדיגיטציה של תזות עדיין נמצא בעיצומו ולא כל העבודות זמינות. לאחר הרישום ניתן להזמין דיגיטציה של תזה וגישה חנם. במקרים שהתיזה המבוקשת אינה במאגר, ניתן לבקש סריקה חנם שיכולה לקחת כשעה שבועות, או לבקש מידי תמורת תשלום.
- **OPEN ACCESS** כתוספת להשב"ס לפני שמזמינים מספרייה אחרת כדאי לבדוק באתרים כמו CORE (**CONNECTING REPOSITORIES**), RESEARCHGATE, ACADEMIA וגם ב-GOOGLE SCHOLAR שלעתים מוצאים פריטים בטקסט מלא למרות שהספרייה אינה מנויה לכתב העת.
- דרכים נוספות בלתי פורמליות להשיג מאמרים חנם הם: TWITTER: #icanhazpdf, רשימת תפוצה L-ILL, ותוכנת הציטוטים MENDELEY (SCIHUB כמובן אסור).

Interlibrary Loans

השאלה בין-ספרייתית

- **השב"ס ו PATRON DRIVEN ACQUISITIONS (PDA)** אם העלות של ספר בהזמנת השב"ס שווה לרכישתו, עדיף לקנות ספר אלקטרוני. בחיפה מציעים לקוראים להשתתף ברכישת ספר מודפס אם העלות כולל משלוח פחותה מהזמנת השב"ס מחו"ל.
- **זכויות יוצרים** החוק באנגליה מאפשר סריקה של 5% מספר או פרק אחד, הקטן מבין השניים (לעומת 20% שממליץ הפורום להשכלה גישה). החוק מעל החוזים של המו"לים מבחינת זכויות יוצרים. הדובר הציע לספריות: א. להוסיף לפרטים אלקטרוניים הצהרה שהלקוח חייב למחוק את הקובץ לאחר קבלתו, ב. לשלוח קבצים בצורה מאובטחת דרך -OCLC ARTICLE EXCHANGE, DRM LITE של הספרייה הבריטית או קובץ PDF עם סימא, וגם לרשום ולתעד כל הזמנה במקרה שהמו"ל בא לבדוק.

דיווח של לין על מודול השב"ס בעלמא: אחרי 10 חודשים של הכנות, חיפה עוברים ב- 1.8.16

BORROWING

- בפרימו בענן יש VIEW IT לראות פריט אלקטרוני ו GET IT להזמין בהשב"ס.
- לא רשום תאריך החזרה במסך ההזמנה.
- אין תזכורות (CLAIMS) ואין אפשרות לשלוח הודעות בטקסט חופשי לקוראים אם הספרייה השנייה לא עובדת עם ISO או עלמא. צריך לשלוח תזכורות והודעות במייל רגיל.
- יש API (תוכנה שנכתבה על ידי משתמש עלמא) שמאפשרת תשלום באמצעות כרטיס אשראי דרך טופס אלקטרוני בפרימו.
- אין הדפסת שוברי תשלום.
- אין היסטוריה של ההזמנות השב"ס בפרימו. יש רק היסטוריה של הספרים שהושאלו.
- יש אפשרות לחייב את הקוראים בתעריף אחד בלבד באופן אוטומטי.

LENDING

- אין יותר כרטיס קורא לספריות אלא ספרייה נפרדת שנקראת RESOURCE SHARING LIBRARY. משתמשים ב-FACETS כדי לצמצם את ההזמנות לפי תאריכים, סטאטוסים והספריות המזמינות.
- ניתן להגדיר RULES כדי לחייב את הספריות (PARTNERS) תעריפים שונים.
- אין MULTI-VOLUME LENDING צריך להכניס הזמנה נפרדת לכל כרך ולדאוג לא לחייב יותר מפעם אחת.
- אין חיוב על פי מספרי עמודים.

כללי

- אין אפשרות להוציא חשבונות, אבל יש אפשרות ליצור קובצי אקסל דרך ANALYTICS.
- יש אפשרות להנפיק הרבה דוחות וזה יתרון מאוד גדול בעלמא.
- במודולים אחרים יש בעיות עם מספרי מיון, הארכות אוטומטיות ורישום העותק במדבקה.
- כל אחד יכול להציע רעיונות ב-IDEAS EXCHANGE למשל איריס הציעה שכל פעם שמספקים או מחזירים ספר הפרטים יוכנסו לטופס משלוח שניתן להדפיס.

נושאים שונים:

- **ספרים אלקטרוניים כולל תזות:** עדיין אין השאלת ספרים אלקטרוניים, מותר לשלוח שני פרקים כקובץ PDF. הטכניון היא הספרייה היחידה ששולחת קישורים לתזות בטקסט מלא (יש להם הסכם עם בעלי זכויות היוצרים). מקווים שיקום מאגר ארצי של תזות (שאינן זמינות באופן חופשי ב- ULI).

Interlibrary Loans

השאלה בין-ספרייתית

- OCCAM'S READER (התוכנה להשב"ס של ספרים אלקטרוניים) - בינתיים יש הסכם. עם SPRINGER בלבד. יש כמה מאות ספריות בארצות הברית שעובדות עם התוכנה דרך ILLiad.
- **בית אריאלה** משאילה ספרים אלקטרוניים באמצעות תוכנת **OVERDRIVE**
- **OCLC** תשיק בקרוב שני שירותים חדשים:
 - IFM (INTERLIBRARY FEE MANAGEMENT)
 - במטבע המקומי ולא רק בדולר ארה"ב, כפי שהיה עד כה
 - מערכת ערעור על חיוב ו/או החזר ב- IFM
- **הספרייה הבריטית** BLDSC הפסיקה את שירותי אספקת מסמכים ללקוחות מחוץ לאנגליה ב- 1.7.16.
- **שירות דואר חבילות לחו"ל חדש** **ECOPOST** שהרבה יותר זול מ- EMS.
- **החרמת חבילות במכס** - חייבים לדאוג שספריות ישלחו דרך הדואר או שליח עם (DDP) DELIVERY DUTY PAID וירשמו NO COMMERCIAL VALUE על הטופס. כדאי להשתמש במכתב סטנדרטי שיצורף לכל הזמנה.
- שילובו של אתר תת הועדה להשאלה בין-ספרייתית **באתר הועדה המתמדת** - פגישה בספרייה הלאומית ב- 21.7.16.
- אלונה מבן גוריון העלתה את הנושא של **אורחים** שבאים לספרייה ומורידים ספרים ומאמרים אלקטרוניים בלי לקחת בחשבון זכויות יוצרים - כנראה הפתרון הוא שילוט מתאים להפחית את התופעה ולכסות את הספרייה מבחינה משפטית.
- **רישיונות** - ELSEVIER מרשה PRINT & DELIVER של מאמרים באמצעות השב"ס **רק באותה מדינה**. אוניברסיטת תל אביב וחיפה הכינו קובץ של מו"לים שאינם חתומים דרך מלמ"ד עם הסעיפים המתייחסים להשב"ס - מחכים לאוניברסיטה העברית. חיפה תכניס את כל הסעיפים של מלמ"ד לעלמא ואחר כך יהיה אפשרי לשתף. לבן גוריון יש **EBSCONET**. לין חזרה והציגה את האתר האיטלקי הנהדר שבו אפשר לבדוק את מגבלות החוזה בדבר השאלה בין ספרייתית:
 - Archivio Licenze Periodici Elettronici (**ALPE**)
 - נסיון של תת הועדה לפתח **קורסים על השב"ס** בבתי ספר לספרנות בארץ (במסגרת מאמצים לשווק את השירות) - נמצאים בשלבים מתקדמים עם ד"ר חני חץ ממכללת אורנים.
 - בפורטל של **אוריין** יש לדאוג שכל כתובת במאגר הכתובת יסומן "עסקי" ולא "בית פרטי" כדי שהחברה תדע שהספרייה בהסכם ולא תחייב תוספת.

החלטות:

- **מחירים:** הוחלט להישאר עם שני מחירים להשב"ס בין הספריות: 12 ש"ח לספר ו 20 ש"ח למאמר עד 50 עמודים ו 50 ש"ח למעל 51 עמודים. החלטה זאת **כוללת** את ספריות בתי החולים, אבל **לא כוללת** את הספרייה הלאומית המחיר תקף מה- 1.8.16.
- לפנות לאסמ"י ולבקש לדון על הקוד האתי של ספרני ישראל שנכתב ב- 1996.
- בשנה הבאה הישיבה תתקיים בספרייה הלאומית או באוניברסיטת בר אילן.

פרידה: מגב' אסתי בן-צבי, ראש מחלקת השאלה בין-ספרייתית, הספרייה המרכזית ע"ש אלישר, הטכניון שעבדה איתנו 22 שנים.

רשמו: לין, גילה ואיריס